

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МУЗИКИ

Вокальний ансамбль

Освітній ступінь «Бакалавр»
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»
Оперний спів

Курс	2
Семестр	3,4

Статус Обов'язкова

ECTS	4
Годин	120
Практичні	68
Самостійна робота	52

Форма контролю Залік, іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Колесник Є. В. , професорка, завідувачка кафедри Оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, народна артистка України Голубничий С. В. , в. о. доцента кафедри Оперної підготовки та музичної режисури, головний диригент оперної студії Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Кульбаба А. А. , в. о. доцентки кафедри Оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
-----	--

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» є процес ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів і стилів.

Мета: опанування специфікою вокального ансамблевого виконання музичних, музично-театральних творів різних жанрів і стилів, взаємодії в ансамблі з іншими партнерами, хором і оркестром.

Завдання:

- усвідомлення сутності поняття «вокальний ансамбль», його характерних ознак;
- розуміння жанрово-стильових особливостей ансамблевого виконавства вокальних творів різних епох;
- дотримання усіх елементів авторської партитури в розкритті змісту вокального твору, органічна взаємодія з партнером або з партнерами в ансамблевому виконавстві;
- досягнення чистоти інтонаційного ладу, максимальної злитості звучання в тембральному забарвленні, єдності динамічних відтінків, чіткої дикції, розподілу дихання, фразування і виконавських штрихів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність поняття «вокальний ансамбль», його види, типи, функції і завдання в музичних, музично-театральних творах;
- жанрово-стильову специфіку вокального репертуару різних історичних епох, що потребує ансамблевого виконавства;
- ансамблеві засоби і прийоми розкриття змісту вокального твору в контексті авторської партитури;
- особливості тренінгу ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів і стилів;

вміти:

- визначати вид, тип ансамблю його характерні ознаки згідно з функціями і завданнями у вокальних творах;
- визначити жанрово – стильові особливості вокального репертуару різних історичних епох, дотримуватися їх в ансамблевому виконавстві;
- підбирати засоби і прийоми ансамблевого виконавства вокального твору в контексті авторської партитури;
- відбирати та застосовувати елементи тренінгу ансамблевого виконавства відповідно до жанрово-стильових ознак вокальних творів.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки, принципами ансамблевого музикування
- навичками колективного виконавства різноманітних в різноманітних видах і складах ансамблів: дуетів, тріо, квартетів тощо;
- класичним і сучасним репертуаром різних жанрів та стилів музичних, музично-театральних творів;
- навичками чуття всієї партитури ансамблю, прийомами спільного виконавського рішення при збереженні індивідуальності свого голосу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

МОДУЛЬ 1. СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ АНСАМБЛЕВОГО СПІВУ РІЗНИХ ІСТОРИЧНИХ ЕПОХ

Змістовний модуль 1. Стилїстика ансамблевості доби середньовіччя і Відродження

Тема 1. Вокальний ансамбль: сутність, функції, завдання

Тема 2. Вокальний тренінг, групові вправи, інтонування

Тема 3. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби середньовіччя і Відродження

Практикум 1. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби середньовіччя і Відродження

Змістовний модуль 2. Стилїстика ансамблевості доби бароко і класицизму

Тема 4. Вокальний тренінг на оволодіння стильового співу музики бароко і класицизму

Тема 5. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби бароко і класицизму

Практикум 2. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби бароко і класицизму

Змістовний модуль 3. Стилїстика ансамблевості доби романтизму і реалїзму

Тема 6. Вокальний тренінг ансамблевого оперного виконавства

Тема 7. Жанрово-стильові особливості оперних і хорових ансамблевих творів доби романтизму і реалїзму

Практикум 3. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби романтизму і реалїзму

Змістовний модуль 4. Стилїстика ансамблевості доби модерну і постмодерну

Тема 8. Вокальний тренінг ансамблевого дисонуючого інтонування

Тема 9. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби модерну і постмодерну

Практикум 4. Стилiстика вокального ансамблевого виконавства доби модерну і постмодерну

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

- **вербальний:** пояснення, коментарі; обговорення;
- **наочний:** показ, демонстрація, ілюстрації;
- **аналітичний:** робота з літературою, аудіо відеоматеріали;
- **проблемний:** визначення і вирішення проблемної ситуації;
- **ігровий:** ігрове моделювання, робота в ансамблі.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Нотний матеріал відповідного репертуару (Вокальний ансамбль), музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, а також через дію воєнного стану всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на GOOGLE DRIVE ifm1.2nmau@gmail.com. Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу студентів у формі посилання на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедри.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний (міжсесійний) контроль:

- **вербальний:** співбесіда, контрольний опит, експрес-опитування;
- **аналітичний:** текстовий аналіз самостійної роботи, тести;
- **практичний:** виконання вправ, ансамблеве виконавство.

Підсумковий контроль:

- **вербальний:** колоквиум;
- **практичний:** здача вокальних ансамблів хорових та оперних творів

Система оцінювання

Графік контролю за самостійною роботою студента

2 курс

Поточний контроль та самостійна робота							Залік	
Змістовний модуль №1				Змістовний модуль №2				
T1	T2	T3	Pr1	T4	T5	Pr2	T	П
СП	ЕО	ЕО		СП	ЕО		К	
ВВ	ВВ	ПП	ВА–ВВ	ВВ	ВА	ВА – ВВ		ВА-УХОТ

3 курс

Поточний контроль та самостійна робота						Залік	
Змістовний модуль №3			Змістовний модуль №4				
Т6	Т7	Пр3	Т8	Т9	Пр4	Т	П
СП	ЕО		СП	ЕО		Тс, К	
ВВ	ПП	ВА–ВВ	ВВ	ВА	ВА – ВВ		ВА–УХ ОТ

Умовні позначення:

T1, T2...T9 – теми змістовних модулів

Пр1, Пр2...Пр4 – практикуми
Т – теорія
П – практика
СП – співбесіда
ЕО – експрес-опитування
Тс – тести
К – колоквиум
ВВ – виконання вправ
ПП – практичний показ
ВА – вокальний ансамбль
УХОТ – уривок з хорових та оперних творів

Критерії оцінювання

90 – 100 – А – відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізу сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок в інтерпретацію вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

82 – 89 – В – добре

грунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

74 – 81 – С – добре

повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела і творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

64 – 73 – D–задовільно

відповідь на питання колоквиуму без посилань на літературні джерела і творчий доробок провідних митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

60 – 63 – E – задовільно

відповідь на питання колоквиуму в мінімально-допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

35-59-FX–незадовільно

відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація

низького рівня виконання практичних завдань, граничних навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

1-34 – F – незадовільно

відповідь на питання колоквіуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Алексюк А. М., Аюрзанайн А. А., Підкасистий П. І., Козаков В. А. та ін. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навчальний посібник. Київ, 1993.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу: посібник для музичних ВНЗ. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
3. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24с.
4. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник для музичних ВНЗ /видання третє, доповнене та перероблене. Київ : Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
5. Антонюк В. Г. Cantare con roso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях // Українське музикознавство. Вип. 37. Київ : 2011. С. 343-356.
6. Антонюк В. Г. Орфоепія у художньому співі: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ :Українська ідея, 1999. 24 с.
7. Антонюк В. Г. Професійна діяльність вокалістів як мотиваційний процес // Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. Праць ДАКККіМ. №2 (8). Київ : 2005. С 96-105.
8. Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно – антропологічний аспект: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24с.
9. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: навчальний посібник. Київ : Український Світ, 2002. 439 с.
10. Вишневська С. В. Методичні принципи формування навичок вокально – ансамблевого виконавства : методичні рекомендації до дисципліни “Вокальний

ансамбль” для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки “Музичне мистецтво”. Івано-Франківськ : Плай, 2014. 54 с.

11. Вотреїна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. 272 с.
12. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1997. 320 с.
13. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.
14. Євтушенко Д. Роздуми про голос : нотатки педагога – вокаліста. Київ : Музична Україна, 1979. 90 с.
15. З історії української музичної культури : тематичн. зб. наук. праць. Київ : Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1991.
16. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво». 2022. 170 с.
17. Знаменська О. Культура мови у співі. Київ, 1959.
18. Іванов В. Січова співацька школа // Музика. 1992. № 3.
19. Ковалик П. А. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи) : Автореф. дис... канд. мист. Київ, 2002.
20. Колесса Ф. М. Ритміка українських народніх пісень : Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів, 1906. Т. 72. С. 44–95.
21. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків : Промінь, 1995. 119 с.
22. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста. Київ : Музична Україна, 2010. 54 с.
23. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови: учбов. посібник. Київ : ІСДО, 1995. 88 с.
24. Корній Л. П., Сютя Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / До 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
25. Ланіна Т. О. Теоретичні основи вокального ансамблевого виконавства : Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі № 2, 2017.
26. Лащенко А. З історії київської хорової школи. Київ : Музична Україна, 2007. 198 с.
27. Лащенко А. П. Музичне виконавство на рубежі століть : Науковий вісник. Вип. 18. Київ, 2001.
28. Ляшенко І. Національне та інтернаціональне в музиці. Київ : Наукова думка, 1991. 269 с.
29. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу: учбов. посібн. Київ : Музична Україна, 1988. 138 с.
30. Мадішева Т. П. Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 «Музичне мистецтво». Київ : Київська державна консерваторія імені П. І. Чайковського, 1994. 143 с.
31. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ : Музична Україна, 1986. 95 с.
32. Маслій К. Виховання голосу співака : навч. Посібник. Рівне : «Ліста», 1996.
33. Микиша М. В. Практичні основи вокального мистецтва: до 100-річчя з дня народження / літ. виклад М. Головащенко. Київ : Музична Україна, 1985. 80 с.

34. Падалка Г. М. Організація самостійної роботи над художньою інтерпретацією музичних творів: Методичні рекомендації. Київ, 1991.
35. Падалко Л. О. Виховання ансамблю в хорі. Київ : Мистецтво, 1969.
36. Пігров К. К. Керування хором. Київ : Державне видавництво Образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
37. Старовойтова О. Є. Виконавська інтерпретація: навч. посібник. Луганськ : Альмамастер, 2007.
38. Стасько Г. Є., Шуляр О. Д., Сливоцький М. Ю., та ін. Голос людини та вокальна робота з ним: монографія. Івано-Франківськ, 2010.
39. Стахевич О. Г. Із історії вокально-виконавських стилів : посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 176 с.
40. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
41. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 160 с.
42. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. Ч. 1. Тернопіль: Знання, 1999.

Додаткова

1. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ: Музична Україна, 2004. С. 150–155.
2. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія. Київ : українська ідея, 2001. 144 с.
3. Антонюк В. Г. Видатний педагог – концертмейстер класу камерного співу Зоя Юхимівна Ліхтман // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №1 (42). Київ : 2019. С. 135–145.
4. Антонюк В. Г. Олена Муравйова – професор музично-драматичної школи Миколи Лисенка // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №2 (35). Київ : 2017. С. 87-100.
5. Антонюк В. Г. Педагогічний подвиг Миколи Кондратюка // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №4 (21). Київ : 2013. С. 86-94.
6. Антонюк В. Г. Школа сольного співу // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004. С. 435-454.
7. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004. С. 150-155.
8. Востряков О. А. сучасна практика підготовки оперних співаків у системі «вуз – театр» // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 5: Музичне виконавство. Кн. 4. Київ, 2000. С. 177-183.
9. Гмиря Б. Р. Бесіди про вокал // Борис Гмиря / статті, листи, спогади. Київ : Музична Україна, 1975. С. 68-85
10. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) : посібник. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2022. 94 с.
11. Давидов М. А. Наукові перспективи української вокальної школи. Музикознавчі записки. №2. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2004. С. 7-12.
12. Кречко Н. М. Розвиток вокальної універсальності в рамках проекту «Interkultur». Електронний науковий фаховий журнал «Імідж сучасного педагога» №5, (182) 2018. С. 74-77. (Кречко Н. М., Попова А. Б.)
13. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2010. 288 с.
14. Лісецький С. Й. Наукові статті. Рецензії. Навчально-методичні матеріали. Київ,

2009. 275 с.

15. Ліхтман З. Е. Про роботу в класах камерного співу консерваторії // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Зі спадщини майстрів, кн.1. Київ, 2003. С. 127-143.
16. Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. праць. Вип.22. Київ : Міленіум, 2012. 357 с.
17. Паторжинський І. С. Важливі питання в комплексному вихованні актора-співака: наук.-метод. Записки. Київ : Мистецтво, 1964. Вип. 3.
18. Пляченко Т. М. Методика роботи з вокальним ансамблем : робоча програма навчальної дисципліни [для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний

спів» першого (бакалаврського) освітнього рівня]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 37 с. (нормативний документ).

19. Потебня О. Естетика і поетика слова. Київ, 1964.
20. Стахевич О. Вчення про співацький голос в оперній культурі Італії XVII – сер. XIX ст. Київ, 1993.
21. Третьяк Л. Підготовка співаків хору // Музика. 1973. № 6.

Допоміжна

Клавіри / партитури опер Г. Персела.

Клавіри / партитури опер К. Монтеверді

Клавіри / партитури опер та ораторій Г. Ф. Генделя

Клавіри / партитури опер Х. В. Глюка

Клавіри / партитури кантат та ораторій Й. С. Баха

Клавіри / партитури творів кантатно-ораторіального жанру А. Вівальді

Клавіри / партитури опер Д. Бортнянського

Клавіри / партитури опер В. А. Моцарта

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Фрагменти вокальних, музичних, музично-драматургічних творів у виконанні різноманітних артистів, ансамблів та оперних труп – провідних майстрів сцени різних країн; майстер-класи провідних викладачів сольного співу у вільному доступі в мережі Інтернет.

\